

การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิง ในกรุงเทพมหานคร*

Integration of Collaboration between Government Agencies and Entertainment Business Operators in Bangkok

¹พรศักดิ์ อัจฉริยะประดิษฐ์, กมลพร กัลยาณมิตร, สติติ นิยมญาติ และ ทศนีย์ ลักขณาภิชนชัช

¹Pornsak Uscharyapradit, Kamolporn Kalyanamitra, Satit Niyomyaht
and Tassanee Lakkhanapichonchat

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: UPAUL1975@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร และ (3) เสนอแนะแนวทางการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ 12 คน ผู้ประกอบการ 8 คน นักวิชาการ 2 คน ภาคสังคม 2 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปความแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร โดยภาครัฐมีความพยายามส่งเสริมเศรษฐกิจควบคู่กับการควบคุมผลกระทบทางสังคม โดยมีการกำหนดนโยบาย บังคับใช้กฎหมาย แต่การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ยังจำกัด ทิศนคติของผู้เกี่ยวข้องมีทั้งฝ่ายสนับสนุนและคัดค้าน กลไกควบคุมทางสังคมยังต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและได้รับความเชื่อมั่นจากทุกฝ่าย (2) ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ความซับซ้อนของระบบราชการ ข้อยกเว้นด้านทรัพยากร ความไม่แน่นอนของนโยบาย ข้อขัดแย้งเรื่องโซนนิ่ง และ (3) แนวทางที่เสนอได้แก่ ควรปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ บังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียม ทบทวนนโยบายภาษี ใช้เทคโนโลยีในการควบคุม และกำหนดกรอบความร่วมมือภาครัฐและผู้ประกอบการที่ชัดเจน

คำสำคัญ: การบูรณาการ; ความร่วมมือภาครัฐ; ธุรกิจสถานบันเทิง; กรุงเทพมหานคร

Abstract

This research article aimed to (1) analyze the integration of collaboration between government agencies and entertainment business operators in Bangkok, (2) examine the problems and obstacles in such collaboration, and (3) propose guidelines for enhancing

*Received May 13, 2025; Revised June 19, 2025; Accepted July 4, 2025

collaboration between government agencies and entertainment business operators in Bangkok. The study employed a qualitative research design. Key informants included 12 government administrators and officials, 8 business operators, 2 academics, and 2 representatives from civil society, selected purposively. Data were collected through in-depth interviews and analyzed using descriptive content analysis.

The research findings revealed that the integration of collaboration between government agencies and entertainment business operators in Bangkok showed that the government has made efforts to promote the economy while controlling social impacts through policy formulation and law enforcement. However, participation from various stakeholders remained limited, with attitudes toward the collaboration divided between support and opposition. Social control mechanisms still need to be developed for effectiveness and to gain trust from all parties. The problems and obstacles identified included the complexity of bureaucratic systems, resource constraints, policy uncertainty, and conflicts over zoning. The proposed guidelines include improving laws to align with current conditions, enforcing laws fairly, reviewing tax policies, using technology for monitoring and control, and establishing a clear framework for collaboration between government agencies and business operators.

Keywords: Integration; Government Collaboration; Entertainment Business; Bangkok

บทนำ

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางยอดนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วโลก ด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติที่งดงาม และศูนย์กลางความบันเทิงที่เต็มไปด้วยสีสัน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงเวลาหลังการฟื้นตัวจากสถานการณ์โควิด-19 ในรัฐบาลเศรษฐา ทวีสิน จึงมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ด้วยการเสนอ “กฎกระทรวงกำหนดวันเวลาเปิด-ปิดของสถานบริการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2566” มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2566 ทำให้สถานบริการสามารถเปิดบริการถึงเวลาตี 4 หรือ 04.00 น. ของวันรุ่งขึ้น ในพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดภูเก็ต จังหวัดชลบุรี จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งสถานบริการทุกแห่งทั่วประเทศที่ตั้งในโรงแรมตามกฎหมายโรงแรม (Thai Post, 2024) ก็สามารถเปิดบริการได้ถึง 04.00 น.ของวันรุ่งขึ้นได้เช่นกัน (Thansettakij, 2023) ซึ่งตามตัวเลขที่กรมการปกครองแจ้งมีจำนวน 1,372 แห่งที่ได้ประโยชน์ (76.9%) จากทั่วประเทศ 1,784 แห่ง (Thai Post, 2024)

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2566 มีประชากรจำนวน 5,471,588 คน (Central Registration Office, 2024) เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมาก โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวน 39.91 ล้านคน (Bangkok Business, 2024) ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร ธุรกิจสถานบริการก็เป็นส่วนหนึ่งที่กรุงเทพมหานครสามารถใช้ในการดำเนิน

นโยบายเชิงรุกด้านการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจได้ (Saeteng, 2024) ในส่วนของ กทม. จะเน้นเป็นสถานบริการซึ่งอยู่ในโซนนิ่งก่อนตามที่กฎหมายกำหนด โดยสถานบริการที่จะเปิดให้บริการถึงตี 4 จะเน้นผู้ประกอบการในกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ (1) บริเวณโซนนิ่งต่าง ๆ 3 โซน สีลม พัฒน์พงษ์ อาร์ซีเอ เพชรบุรีตัดใหม่ และ รัชดาภิเษก (2) กลุ่มที่ได้รับใบอนุญาตสถานประกอบการกว่า 200 แห่งใน กทม. ก่อน พ.ร.บ. ฉบับนี้ประกาศใช้ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยมีการออกเป็นพระราชกฤษฎีกาหรือกฎกระทรวงในการขยายเวลาให้ถึงตี 4 ครอบคลุมถึงสถานบริการที่อยู่ในโรงแรมด้วยเพื่อให้สามารถดูแลได้อย่างละเอียดมากยิ่งขึ้นและไม่กระทบต่อประชาชนทั่วไป ขณะที่สถานประกอบการร้านค้าต่าง ๆ อาทิ ย่านทองหล่อ ยังปิดเวลาเดิมไม่เปลี่ยนแปลง (Thansettakij, 2023) อย่างไรก็ตาม นโยบายเปิดสถานบริการถึง 04.00 น. นั้น หากมองในด้านดีคือสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้จริง (Ngamjitsuksri, 2023) เช่น พ่อค้า แม่ค้าในตลาดที่ขายของและทำอาหาร คนขับรถสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางด้วย (Sittipunt, 2023) แต่ต้องมีการควบคุมดูแลในหลายด้าน เพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ ข้อมูลจาก ThaiRSC ยังพบว่าในปี 2565 (ข้อมูลถึงวันที่ 19 ธ.ค.) มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนแล้ว 14,026 ราย บาดเจ็บสะสม 894,078 ราย สาเหตุหลักมาจากการขับเร็วและเมาสุรา โดยอุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดขึ้นกลางคืนมากกว่ากลางวัน นั่นหมายความว่า การขยายเวลาให้บริการยิ่งเพิ่มการดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น เช่นเดียวกับโอกาสเมาแล้วขับ (Hfocus News Agency, 2022) ขณะที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) ได้ประมวลผลและวิเคราะห์เรื่องร้องทุกข์และรับข้อคิดเห็น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่า มีเรื่องร้องทุกข์ จำนวน 57,399 เรื่อง น้อยกว่าปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 10,520 เรื่อง (มีเรื่องราวย่อยเรื่องร้องทุกข์ จำนวน 67,919 เรื่อง) โดยประเด็นเรื่องร้องทุกข์ที่ประชาชนยื่นเรื่องมากที่สุด คือ เสียงรบกวน/สั่นสะเทือน เช่น การแสดงดนตรีสด การเปิดเพลงเสียงดังของร้านอาหารและสถานบันเทิง การรวมกลุ่มมั่วสุมดื่มสุรา สังสรรค์ ชว่งเทศกาล รวม 5,785 เรื่อง (Thansettakij, 2024) ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีมาตรการควบคุมดูแลอย่างเคร่งครัด เช่น การตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแล และออกคำสั่งทางปกครองเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ ในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบกิจการก็มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง (Department of Health, 2024) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการจะช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายของนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาแนวทางการจัดการที่สามารถตอบสนองทั้งความต้องการทางเศรษฐกิจและความสงบสุขของสังคมในเวลาเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร” จึงมีความสำคัญเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับความสงบสุขของสังคม และพัฒนานโยบายที่ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งระเบียบวิธีวิจัยมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) ผู้วิจัยทำการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมประเด็นหลัก เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการความร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันบ้นเทิงและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 และกฎกระทรวงกำหนดวันเวลาเปิดปิดสถานบริการ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2566 แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง 1) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงกรมการปกครอง ผู้บังคับบัญชาสถานีนตำรวจนครบาล ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่จากกรมการปกครอง เจ้าหน้าที่จากสถานีนตำรวจนครบาล เจ้าหน้าที่จากกรุงเทพมหานคร 2) ผู้ประกอบการสถานบริการ จำนวน 8 คน 3) นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน 4) ตัวแทนภาคสังคมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน รวมจำนวน 24 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยแต่ละกลุ่มมีบทบาทที่เชื่อมโยงและส่งผลโดยตรงต่อการบูรณาการความร่วมมือในธุรกิจสถานบ้นเทิงของกรุงเทพมหานคร ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย การบังคับใช้กฎหมาย การดำเนินกิจการ การวิเคราะห์เชิงนโยบาย ตลอดจนการสะท้อนผลกระทบและความคาดหวังของภาคประชาชน

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา จะใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบ้นเทิงในกรุงเทพมหานคร ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบ้นเทิงในกรุงเทพมหานคร และส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบ้นเทิงในกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล การวิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูล 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ (1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษากฎหมาย นโยบาย และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง (2) การวิจัยภาคสนาม ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ หน่วยงานรัฐ ผู้ประกอบการ นักวิชาการ และภาคสังคม และ (3) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อศึกษาการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่และปฏิกิริยาของสถานบริการอย่างเป็นธรรมชาติ โดยวิธีการเหล่านี้ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งด้านนโยบายและการปฏิบัติจริง

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการจัดกลุ่มข้อมูลสัมภาษณ์ตามประเด็นวิจัย ระบุแนวโน้มและหัวข้อหลักจากคำตอบผู้ให้ข้อมูล ตีความความหมายที่ซ่อนอยู่ และเชื่อมโยงมุมมองที่หลากหลายของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสรุปเป็นข้อค้นพบที่สามารถตอบคำถามวิจัยและเสนอแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการสถานบ้นเทิงในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อวิเคราะห์การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบ้นเทิงในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. นโยบายที่เกี่ยวข้อง พบว่า การประกาศกฎกระทรวง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2566 ซึ่งขยายเวลาเปิดทำการของสถานบริการถึงเวลา 04.00 น. มีเป้าหมายหลักเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยเน้นพื้นที่นำร่องที่มีศักยภาพ อย่างไรก็ตาม แม้นโยบายนี้จะสะท้อนความตั้งใจของรัฐในการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังสถานการณ์โควิด-19 แต่กลับขาดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ประกอบการใน

พื้นที่และชุมชนโดยรอบ รวมถึงไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวต่อสุขภาพและความปลอดภัยสาธารณะอย่างชัดเจน การขาดกระบวนการมีส่วนร่วมและฐานข้อมูลสนับสนุนที่รอบด้าน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงและไม่มั่นใจต่อการดำเนินนโยบาย ซึ่งอาจกระทบต่อความร่วมมือของผู้ประกอบการในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบแต่ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์จากการขยายเวลา เช่น ร้านอาหารที่มีดนตรีสดแต่ไม่ได้รับอนุญาตเป็นสถานบริการ

2. การบังคับใช้กฎหมาย พบว่า ภาครัฐมีการกำหนดมาตรการบังคับใช้ที่ค่อนข้างชัดเจนและครอบคลุม เช่น การตรวจสอบใบอนุญาต แผนการรักษาความสงบเรียบร้อย และมาตรการป้องกันการเมาแล้วขับ อย่างไรก็ตาม มาตรการบางประการยังไม่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย เช่น การจัดหาเครื่องวัดแอลกอฮอล์หรือพื้นที่รื้อพักสำหรับลูกค้า ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการลดความเสี่ยงหลังจากสถานบันเทิงปิดบริการ ข้อจำกัดเชิงกฎหมายดังกล่าวสะท้อนถึงความสำเร็จของการออกแบบมาตรการในเชิงปฏิบัติ ทำให้ผู้ประกอบการบางรายขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติตาม และลดทอนความร่วมมือของภาคเอกชนต่อภาครัฐในระยะยาว ดังนั้น การออกมาตรการควรมีความครอบคลุมทั้งเชิงกฎหมายและเชิงปฏิบัติ เพื่อให้การบังคับใช้เกิดผลอย่างแท้จริง

3. การประสานงานระหว่างหน่วยงาน พบว่า มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐหลายฝ่าย ทั้งกระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีการนำเทคโนโลยี เช่น กล้องวงจรปิดอัจฉริยะ (AI) มาใช้ในการดูแลพื้นที่ พร้อมทั้งมีแนวทางการจัดการความปลอดภัยร่วมกับผู้ประกอบการ เช่น การควบคุมเสียงรบกวนและการป้องกันการใช้ยาเสพติด อย่างไรก็ตาม แม้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐจะมีความเข้มแข็ง แต่ยังคงขาดการบูรณาการข้อมูลและความร่วมมือจากภาคประชาชนและชุมชนโดยรอบอย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาเชิงสังคม เช่น การเข้าถึงยาเสพติดของเยาวชน และผลกระทบต่อชุมชนในระยะยาว ดังนั้น การประสานงานเพื่อรองรับนโยบายควรขยายจาก “ระหว่างรัฐ-รัฐ” ไปสู่ “รัฐ-ชุมชน-ผู้ประกอบการ” เพื่อให้การดำเนินนโยบายมีความยั่งยืน

4. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พบว่า มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านช่องทางออนไลน์และการประชุมหารือ โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อกังวลว่าการมีส่วนร่วมของกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง เช่น ผู้ประกอบการรายย่อย นักวิชาการ องค์กรสุขภาพ และผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน ยังไม่ครอบคลุมหรือเป็นระบบ การขาดการมีส่วนร่วมจากกลุ่มเหล่านี้ทำให้กระบวนการกำหนดนโยบายขาดมิติทางสังคมที่สำคัญ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความชอบธรรมของนโยบายและประสิทธิภาพในการบังคับใช้ โดยเฉพาะมาตรการรองรับผลกระทบทางลบ เช่น การป้องกันเยาวชนจากการเข้าถึงสถานบริการ หรือการลดปัญหาสุขภาพจากพฤติกรรมเสี่ยง ดังนั้น การออกแบบนโยบายควรมีการสร้างเวทีสาธารณะที่เปิดกว้าง ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดแนวทาง เพื่อให้สามารถกำหนดมาตรการที่ตอบโจทย์ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างสมดุล

5. ทัศนคติของผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีทัศนคติที่แตกต่างกันต่อการขยายเวลาเปิดสถานบันเทิง โดยฝ่ายสนับสนุนมองว่ามาตรการนี้ส่งเสริมความโปร่งใส ลดการจ่ายใต้โต๊ะ และกระตุ้นเศรษฐกิจในภาคบริการ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และการเดินทางยามค่ำคืน ขณะที่ฝ่ายคัดค้านมีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาทางสังคม เช่น การเมาแล้วขับ การบริโภคแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้น และการเข้าถึงของเยาวชน ความเห็นที่แตกต่างสะท้อนให้เห็นถึงการทำนายของการดำเนินนโยบายในพื้นที่ที่มีผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งการตัดสินใจขยายเวลาควรตั้งอยู่บนข้อมูลเชิงประจักษ์และการประเมินผลกระทบในหลายมิติ โดยเฉพาะประเด็น “ความเป็นธรรม” เช่น ไม่จำกัดสิทธิของผู้ประกอบการที่อยู่นอกเขตหรือไม่มีใบอนุญาตโรงแรม ดังนั้น

การสร้างคามยอมรับต่อมาตรการดังกล่าวควรมาพร้อมการสื่อสารที่ชัดเจน การเปิดพื้นที่ถกเถียงอย่างสร้างสรรค์ และการกำหนดเกณฑ์ที่เป็นธรรมต่อทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง

6. กลไกการควบคุมทางสังคม พบว่า มีกลไกควบคุมทางสังคมที่กำหนดโดยรัฐอย่างชัดเจน เช่น การบังคับใช้กฎหมายโดยกระทรวงมหาดไทยและตำรวจในด้านความสงบเรียบร้อย และการควบคุมระดับเสียงโดยกรุงเทพมหานคร ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามมาตรการ เช่น ตรวจวัดแอลกอฮอล์ก่อนออกจากร้าน ห้ามจำหน่ายสุราให้กับผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และป้องกันสิ่งผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดด้านการบังคับใช้จริงในพื้นที่ เช่น ขาดบุคลากรสนับสนุน เครื่องมือในการตรวจสอบ และขาดกลไกติดตามจากภาคประชาชน การขาดกลไกควบคุมทางสังคมที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง เช่น แหล่งท่องเที่ยวกลางคืน อาจนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ต่อเนื่องและเลือกปฏิบัติ ซึ่งกระทบต่อความเชื่อมั่นในนโยบายโดยรวม จึงจำเป็นต้องส่งเสริมบทบาทของชุมชน ท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้กลไกควบคุมทางสังคมมีความยั่งยืน

7. การตอบสนองต่อความร่วมมือ พบว่า ภาครัฐมีบทบาทหลักในการกำหนดมาตรการควบคุม เช่น การตรวจสอบสถานบริการ การป้องกันพฤติกรรมเมาแล้วขับ และการควบคุมการจำหน่ายแอลกอฮอล์ โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในระดับหนึ่ง เช่น การตรวจบัตรประชาชนผู้เข้าใช้บริการ และการติดตั้งกล้องวงจรปิดในสถานประกอบการ อย่างไรก็ตาม ยังพบพฤติกรรมหลีกเลี่ยงกฎหมาย เช่น การเปิดสถานบันเทิงในรูปแบบร้านอาหารโดยไม่มีใบอนุญาต หรือการจำหน่ายแอลกอฮอล์เกินเวลาที่กำหนด ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านการกำกับดูแลและการบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่ทั่วถึง การตอบสนองต่อความร่วมมือจึงยังขาดกลไกสนับสนุนที่ทำให้เกิดความยั่งยืน เช่น ระบบแรงจูงใจที่เอื้อต่อการปฏิบัติตามกฎหมายโดยสมัครใจ หรือช่องทาง การร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น จำเป็นต้องพัฒนามาตรการที่ผสมผสานระหว่าง “การควบคุม” และ “การจูงใจ” เพื่อให้เกิดความร่วมมือโดยสมัครใจจากผู้ประกอบการ และสร้างดุลยภาพระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจท่องเที่ยวกับความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตของสังคมโดยรวม

8. การสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ พบว่า หน่วยงานภาครัฐพยายามสร้างความเชื่อมั่นผ่านการบังคับใช้กฎหมาย การสื่อสารนโยบายอย่างชัดเจน และการเสริมมาตรการรักษาความปลอดภัย เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิด การจัดสายตรวจ และการสร้างช่องทางให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อกังวลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ความไม่ชัดเจนของพื้นที่โซนนิ่ง การมีส่วนร่วมที่จำกัด และการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ทั่วถึงหรือไม่สม่ำเสมอ ซึ่งบั่นทอนความไว้วางใจของผู้ประกอบการและภาคสังคม ความเชื่อมั่นจึงเป็นผลลัพธ์จากทั้ง “ประสิทธิภาพเชิงนโยบาย” และ “ความชอบธรรมทางสังคม” กล่าวคือ ไม่เพียงต้องมีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มแข็งและเสมอภาคเท่านั้น แต่ยังต้องมีการรับฟังความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง และเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส ดังนั้น การสร้างความเชื่อมั่นควรเน้นกระบวนการสื่อสารสองทางระหว่างภาครัฐและประชาชน พร้อมทั้งจัดให้มีการประเมินผลกระทบนโยบายอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ความซับซ้อนของการประสานงานอำนาจหน้าที่ทับซ้อนระหว่างหน่วยงาน เช่น ตำรวจดูแลความปลอดภัย ขณะที่ กทม. ดูแลผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ทำให้แนวทางปฏิบัติขาดเอกภาพและการสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ 2) ข้อจำกัดด้านทรัพยากร เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะช่วงกลางคืนที่ต้องรับมือกับอุบัติเหตุ ทะเลาะวิวาท และยาเสพติด ขณะที่ กทม. ต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อจัดการปัญหาขยะและเสียงรบกวนจากการขยายเวลา

เปิดบริการ 3) การละเมิดกฎหมาย ผู้ประกอบการบางส่วนฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น เปิดเกินเวลา หรือขายแอลกอฮอล์ให้เยาวชน ขณะที่การบังคับใช้กฎหมายยังไม่ทั่วถึงและขาดระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ 4) ความไม่เท่าเทียมจากนโยบายและการจัดโซนนิ่ง ส่งผลให้ผู้ประกอบการนอกพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตรู้สึกถูกเลือกปฏิบัติ และเกิดการเลี่ยงกฎหมายในพื้นที่ห้าม 5) นโยบายไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง การขยายเวลาเปิดบริการเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย เช่น การจัดบริการรับส่งลูกค้ามีนเมา ขณะที่กระบวนการจดทะเบียนสถานบริการซับซ้อนและไม่รองรับธุรกิจสมัยใหม่ 6) ขาดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง นโยบายขาดการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ประกอบการ นักวิชาการ และภาคประชาสังคม ทำให้มาตรการขาดมุมมองเชิงป้องกันผลกระทบทางสังคม และ 7) ความขัดแย้งด้านเป้าหมาย ภาครัฐเน้นควบคุมความเสี่ยงทางสังคม ส่วนผู้ประกอบการต้องการเพิ่มรายได้จากนักท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องโซนนิ่ง การจำกัดระดับเสียง และการขายแอลกอฮอล์

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) กลไกกำกับดูแล ภาครัฐต้องบังคับใช้กฎหมายเคร่งครัด พร้อมมาตรการป้องกันผลกระทบ เช่น มาตรฐานความปลอดภัย สุขอนามัย และความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการ รวมถึงการตั้งด่านตรวจสุ่ม (RBT) และมาตรการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบ 2) ปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการอนุญาต ทบทวนโซนนิ่งให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน ให้ผู้ว่าฯ กทม. กำหนดแผนส่วนกลาง ขยายขอบเขตการอนุญาตให้ครอบคลุมธุรกิจลักษณะเดียวกัน และผ่อนคลायข้อจำกัดเวลาในการขายแอลกอฮอล์เพื่อลดการทุจริต 3) บังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นขั้นตอน สร้างความตระหนักรู้ก่อนใช้มาตรการเข้มงวด เช่น สั่งปิดสถานที่หรือระงับใบอนุญาต หากฝ่าฝืนหลังการตักเตือน 4) ทบทวนนโยบายภาษีลดหย่อนภาษีสำหรับผู้ประกอบการ 5) ใช้เทคโนโลยีในการกำกับดูแล พัฒนาเครื่องมือตรวจสอบ เชื่อมโยงข้อมูลแบบเรียลไทม์ระหว่างรัฐและเอกชน เพื่อลดช่องว่างการบังคับใช้กฎหมาย 6) กลไกความร่วมมือ ตั้งคณะทำงานร่วมตัวแทนภาครัฐและเอกชน กำหนดเป้าหมายร่วม จัดการข้อมูลเป็นระบบ และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางปฏิบัติ 7) ส่งเสริมเศรษฐกิจกลางคืน ผลักดันกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางบันเทิงระดับโลก โดยพัฒนาพื้นที่สำคัญ เช่น ข้าวสาร สีลม รัชดาภิเษก และสุขุมวิท เป็นต้น 8) พัฒนาศักยภาพบุคลากร ฝึกอบรมทักษะด้านการบริการ กฎหมาย และจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อผู้ยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมสถานบันเทิง

องค์ความรู้ใหม่

การบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร ภายใต้กฎกระทรวงกำหนดวันเวลาเปิด-ปิดของสถานบริการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2566 ควรสร้าง “ระบบนิเวศแบบ Win-win” (Win-win Ecosystem) โดย 1) นโยบายและการบังคับใช้กฎหมาย ต้องอาศัยข้อมูลวิชาการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เพื่อสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจและสังคม การบังคับใช้กฎหมายต้องชัดเจน ครอบคลุมความปลอดภัย เช่น การป้องกันอุบัติเหตุเมาแล้วขับ และการควบคุมยาเสพติด รวมถึงปรับปรุงโซนนิ่งและข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เหมาะสม 2) การประสานงานและเทคโนโลยี เทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเรียลไทม์ ลดช่องว่างในการดำเนินงานและตอบสนองปัญหาได้รวดเร็ว 3) การมีส่วนร่วมและความเชื่อมั่น ต้องรับฟังความคิดเห็นทุกฝ่ายเพื่อลดผลกระทบทางสังคมและสร้างความไว้วางใจ การสื่อสารที่ดีและการบังคับใช้กฎหมายโปร่งใสเป็นปัจจัยสำคัญ 4) ส่งเสริมเศรษฐกิจกลางคืน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น ข้าวสาร สีลม สุขุมวิท ควรควบคู่กับการยกระดับมาตรฐานบริการ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน 5) มาตรการกำกับ

ดูแลและป้องกันผลกระทบ เช่น การตั้งด่านตรวจสุ่ม (RBT) และกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ลดความเสี่ยงทางสังคม การทบทวนนโยบายภาษี เช่น ลดภาษีสรรพสามิตซ้ำซ้อน ช่วยลดต้นทุนและส่งเสริม การเติบโตของธุรกิจ 6) กรอบการทำงานที่ชัดเจน การมีคณะทำงานตัวแทนทุกภาคส่วน และการประชุม เชิงปฏิบัติการสม่ำเสมอ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สรุปแนวคิดสำคัญที่งานวิจัยชี้ให้เห็น คือ ต้องเปลี่ยนจาก “การบังคับใช้กฎหมาย” เป็น “การสร้างสมดุล” ระหว่างเศรษฐกิจ ความปลอดภัย และ สังคม โดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อน และให้ความสำคัญกับเสียงของ “ผู้ได้รับผลกระทบ” มากกว่า “ผู้มีอำนาจ” ดังรูปภาพที่ 1

Figure 1: Creating a Win-Win Ecosystem for Entertainment Venue Management in Bangkok

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและผู้ประกอบการ ธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร

1. นโยบายที่เกี่ยวข้อง พบว่า นโยบายขยายเวลาเปิดสถานบริการถึงตี 4 มีเป้าหมายกระตุ้นเศรษฐกิจ และส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ขาดการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนและข้อมูลวิชาการรองรับผลกระทบ ระยะยาว เช่น อุบัติเหตุเมาแล้วขับและการะด้านสาธารณสุข ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจบางประเภทและ สังคมโดยรวม จึงควรปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมและศึกษาแนวทางลดผลกระทบอย่างรอบด้านเพื่อความ สมดุลและยั่งยืน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pounpunwong (2021) ได้ศึกษาเรื่องการปรับตัวของธุรกิจ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ย่านถนนนิมมานเหมินท์ ภายใต้นโยบายของรัฐ ในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2563 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ยังคงยึดโยงกับอำนาจและนโยบายของรัฐ อย่างปฏิเสธไม่ได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kongcharoen et al. (2023) ได้ศึกษาเรื่องโครงการ

การประเมินผลทางเศรษฐกิจ สุขภาพ และสังคม หากมีการอนุญาตให้ผู้ผลิตรายย่อยสามารถผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ หากมีการยกเลิกการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และหากมีการกำหนดพื้นที่พิเศษเพื่อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับการท่องเที่ยวตามค่าคืน ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของมาตรการจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในรูปแบบที่ต่างกัน ผู้ประกอบการโรงแรม ร้านอาหาร และบาร์เบียร์มีแนวโน้มตอบสนองต่อมาตรการการขยายเวลาขายในช่วงกลางวัน ในขณะที่ผู้ประกอบการสถานบันเทิงและร้านอาหารมีแนวโน้มตอบสนองต่อมาตรการการขยายเวลาขายหลังเวลา 24.00 น.

2. การบังคับใช้กฎหมาย พบว่า การบังคับใช้กฎหมายเพื่อขยายเวลาเปิดสถานบริการถึงตี 4 มีมาตรการเข้มงวดและบทบาทกำกับดูแลจากหน่วยงานรัฐที่ชัดเจน แต่ยังขาดความชัดเจนในบางมาตรการ เช่น การใช้เครื่องวัดแอลกอฮอล์และที่พักคอย ทำให้ประสิทธิภาพการบังคับใช้ยังไม่เต็มที่ จึงควรปรับปรุงข้อกฎหมายให้ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อเสริมความปลอดภัยในสังคม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Maithong (2021) ได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายการจัดระเบียบสังคมไปสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาการจัดระเบียบสถานบริการในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานของฝ่ายปกครองในประเด็นการนำนโยบายการจัดระเบียบสังคมไปสู่การปฏิบัติต่อสถานบริการ ได้ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจด้านกฎหมาย การขอความร่วมมือจากสถานบริการ การลงพื้นที่ตรวจสอบอย่างเข้มงวด รวมถึงมีการติดตามและตรวจสอบสถานบริการในรูปแบบร้านอาหาร บาร์และผับ

3. การประสานงานระหว่างหน่วยงาน พบว่า การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดและเป็นระบบ โดยกระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร และสถานีตำรวจนครบาลร่วมกันกำกับดูแลให้การขยายเวลาเปิดสถานบริการเป็นไปตามกฎหมาย พร้อมนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบและเฝ้าระวัง อย่างไรก็ตาม ยังต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อเยาวชนและการเข้าถึงยาเสพติด ซึ่งเป็นประเด็นที่ภาคสังคมกังวลและควรได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Suanthong (2021) ได้ศึกษาเรื่องการแก้ไขปัญหาสถานบริการและการบริหารจัดการสถานบริการแบบมีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะในเชิงการบริหารจัดการสถานบริการแบบมีส่วนร่วม พบว่าในระดับจังหวัด คณะกรรมการควรมีหน้าที่มอบนโยบายให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการและสถานประกอบการดังกล่าว โดยให้เจ้าหน้าที่ เช่น ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ กรมสรรพสามิต กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมดำเนินงานการประชุมหารือระหว่างหน่วยงานควรจัดขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสถานบริการในจังหวัด โดยให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเสนอบทบาทและหน้าที่ของตนเองเกี่ยวกับการกำกับดูแลสถานบริการ พร้อมทั้งร่วมมือกับภาคประชาชนและภาคเอกชนในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสถานบริการในจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม

4. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พบว่า การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนนั้นยังจำกัด กลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ส่งผลให้มาตรการขาดมิติการพิจารณาผลกระทบเชิงลึกและประสิทธิภาพลดลง จึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายโดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบและผู้เชี่ยวชาญเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างนโยบายที่รอบด้านและลดผลกระทบทางสังคมอย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Suanthong (2021) ได้ศึกษาเรื่องการแก้ไขปัญหาสถานบริการและการบริหารจัดการสถานบริการแบบมีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะในเชิงการบริหารจัดการสถานบริการแบบมีส่วนร่วม พบว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าของสถานประกอบการ และผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการ

บริหารจัดการสถานบริการในพื้นที่ของตนเอง โดยถือว่าทุกฝ่ายเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความสมดุลในการบริหารจัดการสถานบริการ

5. ทักษะของผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ทักษะของผู้เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็นสองกลุ่มหลัก โดยกลุ่มสนับสนุนมองว่าการขยายเวลาเปิดบริการช่วยเพิ่มความโปร่งใส ลดการทุจริต และส่งเสริมมาตรฐานความปลอดภัยรวมทั้งกระตุ้นเศรษฐกิจในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ขณะที่กลุ่มคัดค้านกังวลต่อผลกระทบทางสังคม เช่น อุบัติเหตุและการบริโภคแอลกอฮอล์ที่เพิ่มขึ้น รวมถึงความไม่เป็นธรรมในการขยายเวลาที่อาจเอื้อประโยชน์เฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kongcharoen et al. (2023) ผลการศึกษาพบว่าหากอนุญาตให้สถานบันเทิงเปิดขายเพิ่มขึ้นหลังเวลา 24.00 น. จะส่งผลให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Center for Social and Business Development Research (2023) ได้ศึกษาเรื่องผลสำรวจความคิดเห็นประชาชนจำนวน 3,083 คนใน 12 จังหวัด ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ ระหว่างวันที่ 20 ตุลาคม - 3 พฤศจิกายน 2566 พบว่า พบว่าความเห็นของประชาชนต่อนโยบายการขยายเวลาปิดสถานบันเทิงจากตี 2 เป็นตี 4 มีแนวโน้มเห็นด้วยร้อยละ 21 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 53 แต่หากจำกัดพื้นที่เฉพาะในเขตท่องเที่ยวพิเศษ เช่น ชอยนานา ถนนข้าวสาร สีลม ภูเก็ต พัทยา และเชียงใหม่ เห็นด้วยจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 39 ในขณะที่ร้อยละ 33 ยังคงไม่เห็นด้วย

6. กลไกการควบคุมทางสังคม พบว่า กลไกการควบคุมทางสังคมประกอบด้วยบทบาทของรัฐและเอกชน โดยมีกรมการปกครอง ตำรวจ และ กทม. เป็นหน่วยงานหลักในการบังคับใช้กฎหมาย แต่การบังคับใช้ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งผลให้เยาวชนเข้าถึงแอลกอฮอล์และยาเสพติดได้ง่าย จึงควรเสริมความเข้มแข็งของกลไกทางสังคมผ่านเครือข่ายชุมชนและภาคประชาสังคมร่วมกำกับดูแลควบคู่กัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Phathong, Ninphet, and Glubwila (2024) ได้ศึกษาเรื่องกลไกการควบคุมทางสังคมและบทบาทของการบังคับใช้กฎหมายในบริบทสังคมสมัยใหม่: ความท้าทายและโอกาส ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการผสมผสานระหว่างการควบคุมทางสังคมและการบังคับใช้กฎหมายมีความสำคัญในการรับมือกับความท้าทายในสังคมสมัยใหม่ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Center for Social and Business Development Research (2023) พบว่า ด้านข้อกังวลใจพบว่า ร้อยละ 75.4 กังวลเรื่องการเมาแล้วขับ และร้อยละ 64.8 กังวลว่าจะมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น

7. การตอบสนองต่อความร่วมมือ พบว่า ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการมีความซับซ้อน แม้ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ แต่การเลียงกฎหมายของบางกลุ่มส่งผลต่อประสิทธิภาพการบังคับใช้ จึงจำเป็นต้องเพิ่มความเข้มงวดและต่อเนื่องในการตรวจสอบ เพื่อเสริมสร้างกลไกกำกับดูแลให้มีความยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ Van Meter, and Van Horn (1975) กล่าวว่า ความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ความเข้าใจของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีส่วนสำคัญและถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของนโยบายมากที่สุดปัจจัยหนึ่ง องค์ประกอบของปัจจัยนี้เน้นไปที่ตัวผู้ปฏิบัติ ซึ่งมี 3 ประการ ดังนี้ (1) การรับรู้และความเข้าใจของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบาย (2) ทิศทางในการตอบสนองต่อนโยบายของผู้ปฏิบัติ (3) ระดับการยอมรับในตัวนโยบายของผู้ปฏิบัติ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Maithong (2021) ได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายการจัดระเบียบสังคมไปสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษาการจัดระเบียบสถานบริการในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีการตื่นตัว ให้ความร่วมมือและตอบรับนโยบายการจัดระเบียบสถานบริการ อีกทั้งมีความเกรงกลัวต่อบทลงโทษ

8. การสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ พบว่า ความเชื่อมั่นไว้วางใจเป็นปัจจัยสำคัญในการยอมรับนโยบายขยายเวลาเปิดสถานบันเทิง แม้รัฐมีมาตรการบังคับใช้กฎหมายและดูแลความปลอดภัย แต่ความกังวลเรื่องความโปร่งใสของโซนนิ่งและการมีส่วนร่วมยังส่งผลต่อความเชื่อมั่น จึงควรปรับปรุงกลไกมีส่วนร่วมและสื่อสาร

อย่างเข้าถึงง่าย พร้อมบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียม เพื่อสร้างความมั่นใจและเพิ่มประสิทธิภาพนโยบาย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Thailand Development Research Institute Foundation (2024) ได้ ศึกษาเรื่องการทบทวนนโยบายและมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่อการส่งเสริมสมดุลด้าน การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ ของประเทศไทยอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของการบังคับใช้ กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของไทยที่ผ่านมายังไม่ประสบ ความสำเร็จเท่าที่ควร กล่าวคือ การบังคับใช้กฎหมายบางมาตรการสร้างความไม่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการ รายเล็ก ขาดหลักเกณฑ์การบังคับใช้กฎหมายที่ชัดเจน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐ และผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร ยังมีอุปสรรคจากระบบราชการที่ซับซ้อนและ ข้อจำกัดทรัพยากร รวมถึงความไม่แน่นอนของนโยบายในอนาคตที่ไม่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน การแก้ไขจึง จำเป็นต้องพัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย พร้อมการสื่อสารที่โปร่งใสและกฎเกณฑ์ชัดเจน เพื่อสร้างความสมดุลและความยั่งยืนในการดำเนินมาตรการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Phathong, Ninphet, and Glubwila (2024) ได้ศึกษาเรื่องกลไกการควบคุม ทางสังคมและบทบาทของการบังคับใช้กฎหมายในบริบทสังคมสมัยใหม่: ความท้าทายและโอกาส ผลการศึกษาพบว่า ความท้าทายที่สำคัญคือความขัดแย้งระหว่างค่านิยมดั้งเดิมและความเปลี่ยนแปลงในสังคม รวมถึงปัญหาความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงกฎหมาย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Maithong (2021) ได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายการจัดระเบียบสังคมไปสู่การปฏิบัติ: กรณีศึกษาการจัดระเบียบสถานบริการใน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ยังพบการกระทำความผิดของสถานบริการอยู่ เนื่องจากยังมีเจ้าของสถานบริการที่มีอิทธิพล รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แนวทางการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐและ ผู้ประกอบการธุรกิจสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานคร ควรดำเนินการใน 8 มาตรการหลัก ได้แก่ การกำกับดูแล และป้องกันผลกระทบทางสังคม ปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการอนุญาตให้สอดคล้องกับปัจจุบัน บังคับใช้กฎหมายโดยเน้นสร้างความตระหนักก่อนใช้มาตรการเด็ดขาด ทบทวนนโยบายภาษีเพื่อลดภาระ ผู้ประกอบการ ใช้เทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแล กำหนดกรอบความร่วมมือที่ชัดเจนระหว่างรัฐ และเอกชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจกลางคืน และพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Khamlai, Wongprasert, and Kheovichai (2024) ได้ศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิง นโยบายแบบมีส่วนร่วมการจัดการสถานบันเทิงแบบครบวงจรที่ส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า สถานบันเทิงแบบครบวงจรมีจุดแข็ง คือ สามารถสร้างงาน และรายได้ให้กับประชาชน พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่หลากหลาย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Suanthong (2021) ได้ศึกษาเรื่องการแก้ไขปัญหาสถานบริการและ การบริหารจัดการสถานบริการแบบมีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะในเชิงการบริหารจัดการสถานบริการแบบมี ส่วนร่วม พบว่า ในระดับจังหวัด ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน โดยคณะกรรมการชุดดังกล่าวจะมีหน้าที่ตั้งแต่การกำหนดโซนนิ่งสำหรับสถานบริการและ สถานประกอบการที่ให้บริการในลักษณะคล้ายสถานบริการในพื้นที่จังหวัด การกำหนดนโยบายและมาตรการ บังคับใช้กฎหมายในลักษณะที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งจังหวัด

สรุป

การบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจสถาบันเทิ่งในกรุงเทพมหานครพบว่า แม้นโยบายขยายเวลาเปิดสถานบริการถึง 04.00 น. มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจ แต่ยังขาดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างรอบด้าน การบังคับใช้กฎหมายแม้มีความเข้มงวด แต่บางมาตรการยังขาดความชัดเจน และการประสานงานระหว่างหน่วยงานยังเผชิญกับอุปสรรคจากอำนาจที่ทับซ้อนและข้อจำกัดด้านทรัพยากร การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ประกอบการยังจำกัด โดยเฉพาะในกระบวนการกำหนดนโยบาย ทั้งนี้ ทศนคติของผู้เกี่ยวข้องมีความหลากหลาย โดยฝ่ายสนับสนุนเห็นว่าการขยายเวลาเปิดบริการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ขณะที่ฝ่ายคัดค้านกังวลเรื่องผลกระทบทางสังคม ด้านกลไกควบคุมทางสังคมยังขาดประสิทธิภาพในบางพื้นที่ และยังพบพฤติกรรมหลีกเลี่ยงกฎหมายจากผู้ประกอบการบางส่วน แม้ว่าภาครัฐพยายามสร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่น แต่ยังมีข้อกังวลเรื่องโซ่เน่ึงและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม แนวทางการบูรณาการที่สำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งกลไกกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงกฎหมายให้ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตามการกระทำผิด การส่งเสริมเศรษฐกิจกลางคืน และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในธุรกิจสถาบันเทิ่ง เพื่อยกระดับมาตรฐานการบริการและสร้างร่วมมือที่ยั่งยืนระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการกำหนดนโยบายเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุด จึงเสนอให้รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงกระบวนการจัดทำนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม ผู้ประกอบการธุรกิจสถาบันเทิ่ง ประชาชน นักวิชาการ และองค์กรด้านสุขภาวะ เพื่อให้การกำหนดนโยบายมีความรอบด้านและลดผลกระทบทางสังคม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องของนโยบาย โดยเฉพาะการกำหนดโซ่เน่ึง เป็นประเด็นที่สำคัญ รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการกำหนดพื้นที่โซ่เน่ึงให้สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและเป็นธรรม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การกำหนดกรอบการทำงานที่ชัดเจนสำหรับการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เป็นประเด็นที่สำคัญ ดังนั้น ควรจัดตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางและมาตรการรองรับผลกระทบจากนโยบาย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจจากการขยายเวลาเปิดทำการสถานบันเทิ่งในระยะยาว เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการปรับปรุงนโยบายในอนาคต

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินนโยบายขยายเวลาเปิดทำการสถานบันเทิ่งในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางที่ดีที่สุด รวมถึงควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายในแต่ละพื้นที่

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกลไกการทำงานร่วมกันในอนาคต

References

- Bangkok Business. (2024). *Nida Poll Reveals That Most People Do Not Believe That the Policy of Closing Pubs at 4 A.M. Will Help Generate Income for Tourism*. Retrieved September 22, 2024, from <https://www.bangkokbiznews.com/politics/1094955>
- Center for Social and Business Development Research. (2023). *Survey of 3,083 People's Opinions in 12 Provinces, Covering All Regions of the Country, Between 20 October-3 November 2023*. Retrieved November 21, 2024, from <http://sabcentre.com/>
- Department of Health. (2024). *Guidelines for Compliance with Public Health Laws in the Supervision of Entertainment Venues to Support Tourism and Stimulate the Country's Economy in Accordance with Government Policy*. Nonthaburi: Department of Health.
- Hfocus News Agency. (2022). *'Close Pubs at 4 A.M.' to Revive Tourism or Increase Crime Rates*. Retrieved September 22, 2024, from <https://www.hfocus.org/content/2022/12/26716>
- Khamlai, P., Wongprasert, R., & Kheovichai, K. (2024). Proposed Participatory Policy for Entertainment Complex Management Impacting the Development of Thailand's Tourism Industry. *Silpakorn University e-Journal (Social Sciences, Humanities, and Arts)*, 44(3), 54-65.
- Kongcharoen, C., et al. (2023). *Economic, Health and Social Assessment Project if Small Producers Are Allowed to Produce Alcoholic Beverages, if the Ban on Alcohol Sales Is Lifted, and if Special Areas Are Established for the Sale of Alcoholic Beverages for Nightlife Tourism*. Bangkok: Thammasat University and the Alcohol Problem Research Center.
- Maithong, S. (2021). Social Organization Policy Implementation: A Case Study of Rules and Regulation on Entertainment Enterprises, Khlong Luang District, Pathum Thani Province. *UMT Poly Journal*, 18(1), 639-647.
- Ngamjitsuksri, A. (2023). *Bangkok Is Ready to Accept the Policy of Closing Entertainment Venues at 4:00 A.M., Forming a Team to Inspect the Khao San Area, Emphasizing Maximum Safety*. Bangkok: Office of the Permanent Secretary of Bangkok, Public Relations Office.
- Phathong, K., Ninphet, T., & Glubwila, S. (2024). Mechanisms of Social Control and the Role of Law Enforcement in the Context of Modern Society: Challenges and Opportunities. *Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University*, 4(6), 191-211.
- Pounpunwong, W. (2021). The Adaptation of the Alcohol Businesses on Nimmanahaeminda Road under the Government Policies During the Years 2014 to 2020. *Journal of Liberal Arts, Maejo University*, 9(2), 83-103.

- Saeteng, K. (2024). Determination of Local Areas for Granting Permission or Refraining from Granting Permission to Set up Service Establishments (Zoning) by the Minister of the Interior: Case Study of Bangkok. *Doctor of Philosophy in Social Sciences Journal*, 3(2), 48-58.
- Sittipunt, C. (2023). *Bangkok Ready to Extend Opening and Closing Hours of Entertainment Venues, Suggests Dividing Zones and Strictly Controlling Youth*. Retrieved November 26, 2024, from <https://www.thaipbs.or.th/news/content/332853>
- Thailand Development Research Institute Foundation. (2024). *Review of Policies and Measures to Control Alcoholic Beverages to Promote a Balance in Social and Economic Development of Thailand Sustainably*. Bangkok: Thailand Development Research Institute Foundation.
- Thansettakij. (2023). *What Types of Service Establishments Are Allowed to Open at 4:00 AM? Check the Conditions Here*. Retrieved September 22, 2024, from <https://www.thansettakij.com/business/economy/583490>
- Thansettakij. (2024). *The Cabinet Orders the Interior Ministry to Control "Closing Pubs at 4 A.M.," Prohibiting Loud Noises after Receiving Many Complaints*. Retrieved November 21, 2024, from <https://www.thansettakij.com/business/economy/584942>
- Suanthong, Y. (2021). *Solving Service Establishment Problems and Management of Service Establishments with Participation*. Retrieved November 25, 2024, from <https://multi.dopa.go.th/sass/assets/modules/news/uploads/302aa92ab7a266f3f7db6e129eed004060e3f009e5a5e6153172849963525830.pdf>
- Thai Post. (2024). *Revealed the Number of Losses from Opening Entertainment Venues Until 4 A.M. Shocking! Increased in All 5 Provinces, Urges Time to Review*. Retrieved November 21, 2024, from <https://www.thaipost.net/human-life-news/556741/>
- Van Meter, D. S., & Van Horn, C. E. (1975). The Policy Implementation Process: A Conceptual Framework. *Administration & Society*, 6, 445-488.